Bugonia (2025)

Regie: Yorgos Lanthimos | 119 minuten | komedie, misdaad, science fiction | Acteurs: Jesse Plemons, Aidan Delbis, Emma Stone, J. Carmen Galindez Barrera, Marc T. Lewis, Vanessa Eng, Cedric Dumornay, Alicia Silverstone, Stavros Halkias, Momma Cherri, Fredricka Whitfield, Rafael Lopez Bravo, Yaisa, Teneisha Ellis, Roger Carvalho, Atsushi Nishijima, Janlyn Bales, Andry Blackburn

De productiviteit van de markante cineast Yorgos Lanthimos is ongekend. In 2023 verscheen het met vier Oscars bekroonde ‘Poor Things’, in 2024 de anthologiefilm ‘Kinds of Kindness’ en in 2025 worden we getrakteerd op het excentrieke ‘Bugonia’. Voor fans van het werk van de Griek is het genieten geblazen, maar de vraag is of de sleet er niet een beetje in begint te raken.

Bugonia is een mythisch concept dat stamt uit de klassieke oudheid. Mensen geloofden destijds dat bijen spontaan tot leven kwamen uit het karkas van een stier. Zie het als een symbool voor wedergeboorte en vernieuwing. Het is in elk geval een filmtitel die iets geheimzinnigs meedraagt. Zeker in vergelijking met de originele Zuid-Koreaanse film ‘Save the Green Planet!’ waarvan de titel recht voor z’n raap is.

In ‘Bugonia’ zoomen we in op de paranoïde complotdenker en misantroop Teddy. Hij slijt zijn dagen door pakketten te labelen bij een groot farmaceutisch bedrijf genaamd Auxolit. Daarnaast houdt hij ook nog bijen bij zijn afgelegen huis. Werk is voor hem echter ondergeschikt aan grotere doelen: aliens in gevangenschap nemen om de aarde te redden. Samen met zijn sullige neefje Don ontvoert hij de CEO van Auxolit. Hij is ervan overtuigd dat zij een kwaadaardige alien is die onze planeet wil vernietigen.

De steriele kantooromgeving waar CEO Michelle Fuller zich normaliter ophoudt, maakt plaats voor de groezelige kelder van Teddy waarin ze vastgeketend met een kaalgeschoren hoofd – want door haar haren af te scheren verliest ze de connectie met het buitenaardse volk – op een gevangenisbedje doorbrengt. Daar moet ze zich iedere dag insmeren met antihistaminezalf om niets aan het toeval over te laten. En verrekt: die aanblik van een kale vrouw die ongepolijst is ingecrèmed doet bijna echt denken aan een wezen van een andere planeet.

Hoe ver vaar je mee op de complottheorie van Teddy? Zeker ten tijde van de coronapandemie leken de wappies of aluhoedjes of hoe je ze ook wil noemen als onkruid uit de grond te schieten. Sindsdien lijkt er een nog grotere polarisatie te zijn ontstaan die Lanthimos met ‘Bugonia’ scherp aan de kaak stelt. Want hoewel beide personages niet bijster sympathiek zijn, ga je bijna geloven in Teddy die vindt dat Michelle diens moeder de afgrond in heeft geduwd met haar buitenaardse praktijken.

Waar Michelle de boot eerst afhoudt, gaat ze langzamerhand mee in het gedachtegoed van Teddy. Doen alsof ze gek is, ja en amen zeggen en wie weet ontsnapt ze dan eindelijk uit zijn kelder. Die gesprekken tussen de twee worden gevoerd op het scherpst van de snede. Hij probeert de rust te bewaren, maar heeft moeite met het onderdrukken van zijn woede. Zij daarentegen brengt kalmte en tegeltjeswijsheden. Maar uiteraard trapt Teddy niet in al die typische alienuitspraken.

Die gesprekken zijn qua vorm en inhoud niet altijd even boeiend om te volgen. Het hele verhaal komt überhaupt een beetje traag op gang en de dialogen tussen de twee lijken soms wat langdradig. Ware het niet dat we met Emma Stone en Jesse Plemons naar twee klasbakken van acteurs kijken. Beiden balanceren ze op de grens tussen

kwetsbaarheid en waanzin, waardoor het kat-en-muisspel bij vlagen een hypnotiserende intensiteit krijgt.

Dat heeft ook alles te maken met het camerawerk van Lanthimos en cinematograaf Robbie Ryan. Ze weten precies waar ze de camera neer moeten zetten om al het belangrijke te vangen en de ruis eromheen slechts ruis te laten. De vele close-ups werken ontzettend goed en ook dat is veelal te danken aan het puike acteerwerk. En dan is er nog de eigenzinnige score van Jerskin Frendrix. Na genomineerd te zijn voor 'Poor Things', keert hij terug met een orkestraal geluid dat diep onder de huid kruipt. De muziek wordt atypisch toegepast: zo zwelt ze ineens bombastisch aan terwijl Teddy gewoon op zijn fiets zit. Het is wellicht wat theatraal en zelfs wat pretentieus, maar binnen de vervreemdende context van de film werkt het wonderwel.

Wederom heeft Lanthimos een bizarre film afgeleverd die zich goed staande houdt binnen zijn buitenissige filmografie. Door het hobbelende tempo is het zeker niet zijn beste werk, maar met name de krankzinnige derde akte en de magistrale performances maken een hoop goed. De Griek heeft nog genoeg creativiteit door zijn aderen stromen om ons onconventionele films voor te blijven schotelen. Vooralsnog neemt hij een break van het filmmaken, maar hopelijk zien we hem over een paar jaar sterker dan ooit terug.

Sjoerd Crins